

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційну роботу
Мізіної Софії Костянтинівни
на тему «Трубізька водогосподарська ландшафтно-технічна
система»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 103 Науки про Землю галузі знань
10 Природничі науки**

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок із планами і напрямками науково-дослідних робіт наукових установ і організацій, державними і галузевими науковими програмами

Актуальність теми. Проблема охорони природи і раціонального використання природних ресурсів, має не лише суто наукове, а й велике економічне і соціальне значення. Розвиток водного господарства неможливий без подальшого розширення будівництва та реконструкції споруд водогосподарського призначення, зокрема водозаборів та осушувальних меліорацій, що пов'язано із зміною природних умов. У цьому зв'язку актуальною є проблема дослідження сучасного стану водогосподарських ландшафтно-технічних системи для їхнього раціонального використання у майбутньому. Це забезпечується вирішенням ряду питань, поміж них: детальні дослідження проблем меліорації на регіональному рівні, розробка ефективних заходів щодо оптимізації меліоративної мережі та реконструкції гідротехнічних споруд та ін.

Зв'язок із планами і напрямками науково-дослідних робіт наукових установ і організацій, державними і галузевими науковими програмами.

Дисертаційна робота є складовою науково-дослідної теми кафедри географії природничо-географічного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Регіональне антропогенне ландшафтознавство: теорія і практика» (2017–2021 рр.) та є частиною загальноуніверситетської наукової теми «Збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня достовірність і наукова новизна

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Результати дисертації є науково обґрунтованими завдяки коректному застосуванню сучасних методів досліджень: системного аналізу; статистичного; узагальнення; історико-ландшафтознавчого; аерографічного; кінцевих результатів; ГІС-методу та ін. Винесені на захист наукові положення достатньо сформульовані, систематизовані та упорядковані; ймовірність одержаних висновків забезпечується проведенням значного обсягу аналітичних досліджень, обґрунтованістю вихідних наукових положень, використанням апробованих результатів досліджень державних служб та установ, сучасних дослідницьких технологій. Вихідними матеріалами для узагальнень та апробації були результати власних досліджень автора, фондові й літературні джерела інформації.

Обсяг отриманого та аналізованого матеріалу є достатнім для обґрунтування запропонованих наукових положень і висновків.

Наукова новизна положень дисертаційної роботи С. К. Мізіної полягає в удосконаленні теоретико-методологічних аспектів дослідження водогосподарських ландшафтно-технічних систем, обґрунтуванні суті поняття «водогосподарська ландшафтно-технічна система», дослідженні

просторово-часових особливостей та виділенні етапів формування Трубизької водогосподарської ландшафтно-технічної системи, розробці серії тематичних картосхем, з'ясуванні негативних водогосподарських мікроосередків, розробці оптимізаційних заходів та ін.

Таким чином, дисертація С. К. Мізіної відзначається новизною та оригінальністю теоретичних, методичних та прикладних результатів, усі вони є обґрунтованими в методологічному, методичному та фактологічному аспектах.

3. Значущість дослідження для науки і практики та шляхи його використання

Теоретичне значення наукових положень, які розроблені С. К. Мізіною у дисертації, полягає в тому, що на основі удосконалення теоретико-методологічних засад конструктивної географії та антропогенного ландшафтознавства виконано дослідження щодо формування, функціонування, сучасного стану водогосподарських ландшафтно-технічних систем. Такі дослідження є необхідними для з'ясування закономірностей розвитку водогосподарських ландшафтно-технічних систем (формування гідроекосистем, берегової лінії, гідрохімічного режиму, гідробіологічного режиму, особливостей акумуляції речовини у водоймах і на водозборах) та можливостей реконструкції й раціонального використання.

Практична значущість і шляхи використання результатів дослідження

Практична значущість дослідження полягає у можливості застосування опрацьованих теоретичних підходів дослідження регіональних осушувально-зволожувальних ландшафтно-технічних систем в інших регіонах України. Дослідження дали змогу виявити сучасний стан Трубизької водогосподарської ландшафтно-технічної

системи та розробити напрями її реконструкції та охорони у майбутньому.

Отримані результати знайшли застосування в діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, IT Step School, Кременчуцької гімназії № 20.

4. Оцінка змісту, стилю та мови дисертаційної роботи, її завершеності та оформлення

Дисертаційна робота С. К. Мізіної є завершеною науковою працею. Вона складається з анотації, вступу, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел (157 найменувань на 15 сторінках), додатків. Повний обсяг дисертації становить 171 сторінку (з них основний текст 128 сторінок), робота вдало добре проілюстрована 26 рисунками та таблицями.

Загальні висновки дисертації відображають її мету і завдання. Дисертація С. К. Мізіної написана державною мовою з дотриманням стилю, притаманного науковим публікаціям. Дисертацію належним чином оформлено й проілюстровано необхідними табличними та картографічними матеріалами.

5. Дискусійні положення, зауваження та пропозиції

1. Аналіз пропозицій реконструкції Трубизької водогосподарської ландшафтно-технічної системи ґрунтується лише на одному проєкті реконструкції.

2. При розгляді заповідних територій і об'єктів Трубизької водогосподарської ландшафтно-технічної системи доцільним було б подати пропозиції щодо територій, які потребують збереження, і які слід віднести до природно-заповідного фонду.

3. Окремі статистичні дані наведені станом на 2015 рік.

4. На картосхемах наведені окремі ключові ділянки досліджень. Доцільно було б конкретизувати чому саме ці ділянки обрані для аналізу й узагальнень.

5. У списку використаних джерел практично відсутні фондові й архівні матеріали.

6. Доцільним були б авторські пропозиції щодо планування, проектування, реалізації та контролю використання водогосподарської ландшафтно-технічної системи на рівні органів місцевого самоврядування, інших рівнях законодавчої та виконавчої влади.

7. Поза увагою залишилися важливі, на нашу думку, нормативно-правові документи, які мають відношення до пропонованого дослідження. Йдеться про відповідність змісту цієї праці розпорядженню Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії зрошення та дренажу на період до 2030 року», Водній Рамковій Директиві Європейського Союзу 2000/60/ЕС та ін.

8. У роботі доцільним було б обґрунтувати систему науково-методичного забезпечення процесу відновлення водогосподарської ландшафтно-технічної системи: елементи управління (планування, проектування, реалізацію, контроль) та етапи науково-методичного забезпечення, це посилило б конструктивно-географічну складову пропонованого дослідження. При обґрунтуванні оптимізаційних заходів щодо збереження і відновлення водогосподарської ландшафтно-технічної системи не реалізовані основні методи управління – інформаційні (моніторинг, прогнозування та ін.), попереджувальні (адміністративні (правові і контрольні) та фінансово-економічні) та примусові (платежі, збори, податки і штрафи) та відповідальність у вигляді заборони робіт.

Наведені зауваження не зменшують наукової і практичної цінності отриманих здобувачкою результатів.

6. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні наукові й прикладні результати дисертаційної роботи опубліковані у 18 працях (обсягом 5,3 д. а., з яких 5 – у наукових фахових виданнях України, 2 – у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах (Web of Science), 1– у закордонному виданні, 10 – у матеріалах та збірниках конференцій.

7. Відповідність дисертації вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» та нормативних актів МОН України

Дисертація Мізіної Софії Костянтинівни на тему «Трубизька водогосподарська ландшафтно-технічна система» за змістом, структурою та оформленням відповідає спеціальності 103 Науки про Землю галузі знань 10 Природничі науки відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, а також «Вимогам до оформлення дисертації», затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Загальний висновок

Дисертаційна робота на тему «Трубизька водогосподарська ландшафтно-технічна система» за змістом, актуальністю, поставленими і розв'язаними завданнями, ступенем обґрунтованості наукових положень та висновків, структурою та оформленням, науковою новизною

відповідає чинним вимогам, а її авторка Мізіна Софія Костянтинівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 103 Науки про Землю.

**Офіційний опонент,
доктор географічних наук, професор,
завідувач кафедри туризму та готельного господарства
географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки**

ІЛЬІН Л. В.